

καὶ τὰ μαγαζιά ἦσαν μὲ τέτοιον τρόπον κλεισμένα, ὥστε ὁ περιπατητὴς δὲν ἐβλεπε τίποτε ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν των.

Ἐπιστρέψαμε σιωπηλοὶ εἰς τὴν κεντρικὴν πλατεῖαν, ὅπου ἡ βρύσις φέρει τὸ ὄνομα ἀγγλοῦ πολιτευτοῦ. Ἀφ' οὗ ἀνεμείναμεν ἀρκετὸν ἐν τῷ καφενεῖῳ, μὰς ἔφεραν τσάι καὶ αὐτὰ βραδύτα σκληρά. «Θέλετε νὰ ὑπαγράψετε εἰς τὸ βιβλίον τῶν ξένων;» μὰς ἠρώτησεν ὁ ἰδιοκτῆτης τοῦ καφενεῖου καὶ προσεκόμισε δερμα-

Ἀπὸ τὸ βιβλίον «IKONS AND OXEN»

τόδετον κατάστιχον καὶ πένναν.

Ὅταν ἀπεμακρυνόμεθα ἀπὸ τὴν Μεσημβρίαν, ἐνῷ ἔδωκεν ὁ ἥλιος μίαν γυναῖκα κρεμοῦσε φάρια σὲ σχοινί. Ἐφαίνοντο σκουμβριά. Εἰς τὸ ἴδιον σχοινί εἶχε κρεμάσει μερικὰ ἐφθαρμένα πανιά γιὰ νὰ στεγνώσουν. Νεκρά φάρια καὶ τριμμένα ροῦχα εἰς τὴν ἴδιαν γραμμὴν, ἰδοὺ ἡ τελευταία εἰκὼν ἀπὸ μίαν πόλιν ποὺ οἱ Ἕλληνες κατηράσθησαν.

Μετάφρ. Α. Α. Σ.

Ο ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΟΥΚΟΣ

Δὲν ἦταν τὸ ὄνομά του Ἀναγνώστης, ἀλλὰ Θόδωρος. Τὸ «Ἀναγνώστης» ἦταν ὀφφίκιο. Τὸν ἔκαμε ὁ Δεσπότης, διότι πολλὰς φορὰς ἐγένετο ἀνάγκη νὰ περνᾷ ἀπὸ τὴν Ὠραία Πύλῃ, κρατώντας τὸν μανδύα τοῦ Δεσπότη, ὅταν ἔμπαινε εἰς τὸ Ἱερό. Δὲν ἐπετρέπετο, ἔλεγαν εἰς τὸ χωριό, εἰς κανέναν κοσμικὸν νὰ μπαίνει νοθεύειν ἀπὸ τὴν Ὠραία Πύλῃ καὶ εἰς τὸν ναὸν θὰ ἐγένετο ἀνάγκη νὰ περάσῃ κανένα παιδί, ποὺ θὰ ἐτίθετο εἰς τὴν διακονίαν τοῦ Δεσπότη καὶ θὰ ἔλεγε καὶ τὸ «Κέλευσον, Δέσποτα ἅγιε...», ὅταν θὰ ἤρχετο ὁ Δεσπότης εἰς τὸ χωριό. Δύο φορὰς ἐν ὅλῳ τῷ χρόνῳ, τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς καὶ τοῦ Προφήτου Ἠλία, τὴν ὥρα ἐκείνη, ποὺ θὰ περνοῦσε ἀπὸ τὴν Ὠραία Πύλῃ, ὁ Δεσπότης ἔβαλε τὸ χέρι του εἰς τὸ κεφάλι του, τοῦ ἐδιάβαζε καὶ κάποια εὐχὴ καὶ τὸ ἔκρινε ἀναγνώστη. Ἐλεγαν ὅτι αὐτὸς ἦταν ὁ κατώτερος ἱερατικὸς βαθμὸς. Πολλὰ παιδιά ἦσαν ἀναγνώσται χωρὶς νὰ τὸ ξεῦρη κανεὶς. Ἀκόμη καὶ τὰ ἴδια, διότι δὲν εἰξεύραν ὅτι μέσα εἰς μία στιγμὴ, μὲ μία χειροθεσίαν καὶ μὲ μία εὐχὴ, ποὺ οὕτε θὰ τὴν ἀκούαν καθόλου, ἀποκτοῦσαν ἱερατικὸν βαθμὸν καὶ θὰ εἶχαν τὸ δικαίωμα νὰ μπαίνουν ἀπὸ τὴν Ὠραία Πύλῃ.

Ὁ δικός μας ὅμως ὁ Ἀναγνώστης ἐτίμησε τὸ ὀφφίκιον τοῦ καὶ δὲν τὸ ἐγκατέλειψε εἰς τὴν τύχην του. Τὸ ἐπέβαλε εἰς ὅλο τὸ χωριὸ καὶ ὅλοι τὸν ἔλεγαν Ἀναγνώστη.

Μερικοὶ μόνον, ἡλικιωμένοι, εἰξεύραν καὶ τὸ Θόδωρος καὶ μάλιστα τὸ συνώ-

δευαν μὲ τὸ «τρέλλος» καὶ τὸν ἔλεγαν Τερλλοθόδωρο.

Δὲν θυμοῦμαι ὅπως νὰ ἔκαμε καμμία τρέλλα. Ἀπλῶς ὁμιλοῦσε ὀλίγο διωρθωμένα, πρὸς τὴν καθαρεύουσα — ἐφόσον ἐχρημάτισε καὶ διδάσκαλος — καὶ ἔπινε ἀρκετὸ ὅταν τῷ δόρισκε, ἀλλὰ σπανίως τὸ ἐδακνίμαζε ὁ δυστυχής, ἂν καὶ ἦταν γλυκομίλητος καὶ ἐφέρετο μὲ σεβασμὸν εἰς τοὺς προϋχόντας καὶ, ἀντιθέτως μὲ τὸν συγχρόνῳ, δὲν ἐλογάριαζε τοὺς ἐπαίνοους καὶ τὰ ἐγκώμια ὅταν ἀπευθύνετο πρὸς αὐτούς, οὔτε ἐλυπεῖτο καθόλου τὰς υποκλίσεις, προπαντὸς ὅταν ἦταν μεθυσμένος.

Χάρης δὲ εἰς τὸν Ἀναγνώστη διεσώθη εἰς τὸ Αὐδῆμι καὶ μία παλαιότατη χριστιανικὴ παράστασις, τὴν ὁποίαν βλέπομεν εἰς μερικάς εἰκόνας. Ὁ Ἀναγνώστης κατὰ τὴν Πρώτην Ἀνάστασιν κάθε χρόνον ὑπεδύετο τὸ πρόσωπον τοῦ Ἄδου καὶ ἐκλείε εἰς τὸν ἱερέα τὴν θύραν τῆς ἐκκλησίας, ὅταν αὐτὸς μετὰ τὴν Ἀνάστασιν θὰ εἰσῆρχετο διὰ νὰ συνεχίσῃ τὴν λειτουργίαν. Πολλοὶ χωριανοὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη ἐνορία ἐπήγαιναν κατὰ τὴν Πρώτην Ἀνάστασιν εἰς τὸν Ἀη-Γιάννη, ὅπου ἔψελνε ὁ Ἀναγνώστης, διὰ νὰ τὸν ἀκούσουν ποὺ θὰ ἔλεγε μὲ ἀλλοιωμένην τὴν φωνὴν του :

— Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ Βασιλεὺς τῆς Δόξης ; ..

— Ὁ ἀράτων πύλας, ἔλεγε θυμωμένος ὁ παπὰ-Χαρίτων καὶ ἔσπρωχνε τὴν θύραν, ἐνῷ ὁ Ἀναγνώστης, νικημένος ὅπως ὁ Ἄδης, ἐκυλίετο πελιδνὸς εἰς τὸ ἔδαφος.

Είξευρε καὶ ἀρκετὴ φιλοσοφία ὁ Ἀναγνώστης — εἰς τὸ Αὐδῆμι ὅλοι σχεδὸν λίγο πολὺ εἵμασταν φιλόσοφοι — καὶ τὸν ἄκουσα κάποτε νὰ ἀναλύῃ εἰς τοὺς χωριάτες τί εἶναι τὸ οὐζο. Τί νομίζετε νὰ εἶναι τὸ οὐζο;

— Τὸ οὐζο εἶναι οἰνόπνευμα.

— Καὶ τὸ οἰνόπνευμα;

— Πνεῦμα.

— Καὶ τὸ πνεῦμα;

— Χάος.

— Καὶ τὸ χάος;

— Χάαααα... ἄνοιγε πέρα-πέρα τὸ στόμα του, ἀφοῦ κατέβαζε τὸ ποτηράκι, διὰ νὰ ἀποδείξῃ τί εἶναι τὸ χάος, δηλαδὴ ἀέρας, τίποτε, ὅπως τίποτε δὲν ἔμεινε καὶ εἰς τὸ ποτηράκι ποὺ βαστοῦσε εἰς τὸ χέρι του.

Καὶ τὸ συμπέρασμά του ἦτο ὅτι τὸ οὐζο δὲν ἔπρεπε νὰ πληρώνεται, ἐφόσον δὲν πληρώνει κανεὶς διὰ νὰ προμηθευθῇ ἀέρα, πνεῦμα, τίποτε...

Μερικοὶ τὸν ἐθαύμαζαν καὶ εὗρισκαν ὅτι εἶχε δίκαιο. Οἱ ἄλλοι ὅμως τὸν ἔλεγαν τρελλὸν καὶ δὲν τὸν ἐμπιστεύονταν οὔτε ἓνα ποτηράκι.

Ἀλλὰ δὲν τὸν ἐνοιαζε καὶ πολὺ διὰ τὴν ἀνυποληψία αὐτῇ ποὺ τοῦ εἶχαν οἱ χωριανοί, διότι μὲ ὅποιον νὰ ἐτσακῶνετο εἶχε σπουδαῖο ἐπιχείρημα διὰ νὰ τὸν ἀποκρούσῃ:

— Καὶ ποῖος εἶσαι σύ; Ἐμένα ὁ ἀδερφός μου πῆρε τ' Ἀργυράκι τ' θυγατέρα!..

Ἀργυράκης ἦταν ὁ παπποῦς μου, καὶ ἐγὼ ἤμουν τὸ ἀγαπητότερο συμπεθεράκι τοῦ Ἀναγνώστη. Ὅποτε ἐπήγαινα εἰς τὸν Ἀγ-Γιάννη ἔδιωχνε ὅλα τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὸ ἀναλόγιο διὰ νὰ κα-
νοναρχίσω ἐγὼ.

Ὁ πατέρας μου δὲν τὸν ἔκαμνέ πολὺ γοῦστο καὶ παρ' ὀλίγο νὰ χαλάσῃ καὶ τὸ συνοικέσιο ἐξ αἰτίας του. Ὁ ἀδελφός του ποὺ πῆρε τὴν ἀδελφή τοῦ πατέρα μου ἦταν καλὸς καὶ προκομμένος, ἀλλὰ ὁ πατέρας μου ἐδίσταζε νὰ δώσῃ τὴν συγκατάθεσίν του μὴ τυχὸν καμμιά φορὰ εὕρεθῃ εἰς κανένα γλέντι μὲ ἄλλους φίλους του καὶ σηκώσῃ ὁ Ἀναγνώστης τὸ ποτήρι καὶ τοῦ εἰπῇ:

— Εἰς ὕγειαν σ'μπέθερε!..

Δὲν εἴμποροῦσε νὰ ὑποφέρῃ νὰ τὸν λέγῃ ὁ Τερλλοδόδωρος συμπέθερο καὶ παρ' ὀλίγον νὰ ματαιωθῇ τὸ συνοικέσιον.

Ἀλλὰ οἱ δισταγμοὶ του κατενικήθη-

σαν χάρις εἰς τὴν ἐπέμβασιν καὶ τῶν ἄλων συγγενῶν καὶ ἔζησαν καὶ ἐκεῖνοι καλὰ καὶ ἡμεῖς καλλίτερα, ἀλλὰ περισσότερο ἀπὸ ὅλους εὐχαριστήθηκε ὁ Ἀναγνώστης, ποὺ ἀπέκτησε τίτλους εὐγενείας. Καὶ ὅταν ἔδλεπε τὸν πατέρα μου νὰ τὸν ὑποδέχεται μὲ προφανῇ δυσφορία, ἔρχονταν πρὸς ἐμένα καὶ σιγὰ σιγὰ ἔλεγε:

— Ἐλα σὺ σ'μπεθεράκι, τὸ γαῖμα νερό δὲ γίνεται. Βαλ' ἓνα ρακί...

* *

Ἐκείνη τὴν ἡμέρα εἶχε πιῇ τὸ κα-
νονικό του εἰς τὰ κάτω καφενεῖα, ἀλλὰ δὲν εἴμποροῦσε νὰ μὴν περάσῃ νὰ χαιρετήσῃ τὸν συμπέθερό του, νὰ πιῇ ἓνα δυὸ καὶ ἐκεῖ καὶ νὰ τραβήξῃ εἰς τὸ σπίτι του.

Ἄλλοτε ἦταν καὶ γείτονας μὲ τὸν Ευγόνη. Μετὰ τὸν σεισμό ὅμως τοῦ 1912, ποὺ γκρεμίσθηκε ὀλοτελῶς τὸ σπίτι του, κάθονταν εἰς τίς παράγκες, ποὺ ἔκαμαν εἰς τὰ Χωράφια διὰ τοὺς σεισμοπαθεῖς. Ἀλάργεφε κάπως ἀπὸ τὸν Ευγόνη, ἀλλὰ ἡ ἀνάμνησις τῆς γειτονίας διατηροῦνταν ζωηρὴ ἀκόμη. Καὶ μὴ ξεχνᾶτε δὲ ὅτι εἰς τὸ Αὐδῆμι ἐπικρατοῦσε ἡ συνήθεια οἱ περισσότεροι γείτονες νὰ εἶναι διαρκῶς μαλωμένοι. Διὰ τὸν Ευγόνη ὅμως, ὅταν ἦταν μεθυσμένος, ἡ συνήθεια ἐγενικεύετο. Δὲν ἦταν ἀνάγκη νὰ εἶναι γείτονας ὁ ἀντίπαλος. Πόσον μάλλον δὲν θὰ ἐτσακῶνετο μὲ τὸν Ἀναγνώστη, ποὺ διετέλεσε κάποτε καὶ γείτονάς του;.. Ἀνέζησαν φαίνεται αἱ παλαιαὶ ἀντιζηλίαι των καὶ δὲν ἐδυσκολεύθησαν νὰ ἀρπαχθοῦν καὶ εἰς τὰ χέρια.

Αἰτία ἦταν ποῖα ἡμέρα εἶναι μεγαλύτερη: Ἡ παραμονὴ τῶν Φώτων, ἢ ἡ μεθεπομένη ἑορτὴ τῶν Θεοφανείων;

Ὁ Σταυράκης καὶ ὁ Θόδωρος τοῦ Στρατηγάκη ἔθεσαν τὸ ἐρώτημα εἰς τὸν Ἀναγνώστη, ὁ ὅποιος θέλησε κάπως νὰ ξεφύγῃ καὶ εἶπε πῶς καὶ οἱ δύο αὐτὲς ἡμέρες εἶναι μεγάλες, οἱ μεγαλύτερες τῆς Χριστιανωσύνης.

— Ναί, ἀλλὰ ποῖα εἶναι μεγαλύτερη; Τὸν ξαναρώτησαν.

— Τῶν Θεοφανείων, εἶπε ὁ Ἀναγνώστης. Τότε γίνεται ὁ μεγάλος ἀγιασμός, συνεπλήρωσε.

Αὐτὴ ἡ κατηγορηματικὴ ἀπάντησις δὲν ἦταν δυνατόν νὰ ἀφήσῃ ἀσυγκίνητον τὸν Ευγόνη, ὁ ὅποιος τρικλίζοντας,

παρεμβαίνει και χωρίς διατυπώσεις ἀρχίζει:

— 'Εσύ, Χατζηδάσκαλε, Τερλλοθόδωρε, μὴ θαρρεῖς κί τὰ ξέρ'ς οὐλα...

— Τί; τί; τί εἶπες;... 'Ε, βρέ Πατσούρ', ἀγροικε, ἐμένα ἢ γιαδρεφός μ' πῆρε τ' 'Αργυράκι τ' θυγατέρα βρέ... 'Εσύ βρέ, τί πῆρες; ἄσογε Πατσούρ'... ἂ Πατσούρ!...

«Πατσούρης» ἦταν τὸ ἐπίθετο τῆς γυναικας του, τῆς θεῆς τῆς Σοφίτσας, τὸ ὁποῖον, κατὰ τὰς περιστάσεις, ἐχρησίμευε καὶ ὡς ὀνειδισμός.

Ὁ Εὐγόνης, ὅσο καὶ νὰ θύμωνε, ἔλεγε μόνον μὲ τὸ στόμα ὅ,τι τοῦ κατέβαινε· ἀλλὰ νὰ θυμώσῃ καὶ νὰ σηκώσῃ χέρι καὶ νὰ κτυπήσῃ, ποτέ. Διὰ τὸν 'Αναγνώστη θύμωσ ἔκαμε καὶ αὐτὴ τὴν συγκατάθεσι... Δὲν τοῦ ἐσυγχώρησε τὸν... φοβερὸν ὀνειδισμὸν καὶ ὥρμησε νὰ τὸν κτυπήσῃ.

Ὁ 'Αναγνώστης, ἀμυνόμενος, τοῦ καταφέρνει τὸ μαντήλι μὲ τίς σαρδέλλες εἰς τὸ κεφάλι.

— Νά, λοιπόν...

Χύθηκαν οἱ σαρδέλλες, γέμισε τὸ καφενεῖο, οἱ ἄλλοι προσπαθοῦσαν νὰ τοὺς χωρίσουν, ἀλλὰ ὁ Εὐγόνης ἐπρόλαβε κί ἐδάγκασε τὸ χέρι τοῦ 'Αναγνώστη καὶ μὲ κανένα τρόπο δὲν τὸ ἄφηνε.

Ὁ 'Αναγνώστης, διὰ νὰ τοῦ καταφέρνῃ καλλίτερα καρπαζιές, ἀνέβηκε ἐπάνω εἰς τὸν μπάγκο καὶ εἶχε πίσω του τὸ μεγάλο παράθυρο μὲ τὰ πολλὰ τετραγωνα παραθυράκια.

Ὁ Εὐγόνης, δεχόμενος βροχηδὸν τίς καρπαζιές, βάζει ὅλα του τὰ δυνατὰ καὶ ὡς ταῦρος μαινόμενος, τοῦ δίνει μιὰ γερὴ κουτουλιά.

Ἐνα «γκράν», ἀκούσθηκε καὶ μερικὰ τζάμια γκρεμίσθηκαν ἀπὸ τὸ σείσιμο τοῦ συγκροτήματος.

Αὐτὸ ἦταν τὸ σύνθημα τοῦ διαχωρισμοῦ.

— Πλήρωσέ τα, Χατζηδάσκαλε, τερλέ...

Εἶπε ὁ Εὐγόνης καὶ τραβήχθηκε παπέρα.

— 'Εγώ;... Τί φταίω ἐγώ;... 'Εσύ...

— 'Εγώ;... 'Εσύ...

Ὁ πατέρας μου δὲν ἦταν ἐκεῖ. Εἶχε πάει πρὸ ὀλίγου εἰς τὸ σπίτι. Ἄν θὰ ἦταν ἐκεῖ δὲν θὰ τολμοῦσαν νὰ τσακω-

θοῦν. Μόλις εἶχε φθάσει καὶ τοὺς βρῆκε νὰ μαλώνουν ποιὸς θὰ τὰ πληρώσῃ.

Χωρὶς δὲ νὰ ἐνδιαφερθῇ καθόλου νὰ μάθῃ ποιὸς τὰ ἔσπασε, θυμωμένος τοὺς φώναξε:

— Ἄ, φευγάτε ἀπὸ δῶ, παννῆτε (πηγαίνετε) νὰ ξεμεθύσετε, καὶ θὰ τὸ βρούμε ποιὸς φταίει...

Σὰν νὰ τοὺς καλοφάνηκε αὐτὴ ἡ λύσις καὶ ὁ 'Αναγνώστης πρῶτος ξεκίνησε λέγοντας εἰς τὸ δρόμο:

— Μπεκρήλακα Πατσούρ', τί φταίω ἐγώ;...

Ὁ Εὐγόνης πού τὸν ἀκολουθοῦσε καὶ προσπαθοῦσε νὰ τὸν φθάσῃ, διὰ νὰ τσακωθοῦν καὶ στὸ δρόμο, ἦταν ἀπῆσυχος καὶ μὲ τὴν περισυλλογὴ τοῦ ζωνταριοῦ του, πού ξετυλίχθηκε καὶ κυλοῦνταν εἰς τίς λάσπες καὶ εἰς τὰ νερά.

Τοῦτο ἔδωκε καιρὸ εἰς τὸν 'Αναγνώστη νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀρκετά.

Καὶ τρικλιζόντας ὁ Εὐγόνης, ὕβριζε κατόπι του καὶ φώναζε:

— Τερλλοθόδωρε, Χατζηδάσκαλε, ἐσύ τὰ σπασας, ἐσύ θὰ τὰ πληρώσῃς...

Ἐγὼ τοὺς παρηκολούθησα ἕως τὴν Παναγία, πού χώρισαν κί ἐτράβηξε ὁ Εὐγόνης κατὰ τὸ σπίτι του καὶ ὁ 'Αναγνώστης κατὰ τὰ Χωράφια, ὅπου ἦταν οἱ παράγκες, καὶ ἀναλογιζόμενον ὅτι κανένας δὲν ἔφταιε καὶ ἀπὸ τοὺς δύο, παρὰ μόνον ὁ δεῦτερος κοδικός.

Ε. Ζ.

ΕΓΓΡΑΦΑ ΕΚ ΓΑΝΟΧΩΡΩΝ

Ὁ Μυριοφύτου Γρηγόριος

Πρὸς τὴν ἐλλογιμωτάτην

Κυρίαν Ἐριφύλην Σταθοπούλου, Διδασκάλισσαν τοῦ καθ' ἡμᾶς Παρθεναγωγείου Ἐνταῦθα.

Ἡ Κοινότης Μυριοφύτου κατευχαριστημένη ὑπὸ τῶν προδόντων τῶν κορασίων αὐτῆς, ἃς τινες ἔν τε ταῖς γραπταῖς καὶ ἐν ταῖς δημοσίαις προφορικαῖς ἐξετάσεσιν ἐπεδείξαντο, κατὰ τὴν εὐμέθοδον καὶ ἀποτελεσματικὴν διδασκαλίαν ὑμῶν, προέβη αὐθορμήτως ὅπως ἐπιδῶσῃ ὑμῖν εὐχαριστήριον, καὶ ἐκφράσῃ ἐν ταύτῃ τὴν μεγάλην αὐτῆς λύπην, ἣν αἰσθάνεται σήμερον ἐπὶ τῇ παραιτήσεσι ὑμῶν· εὐχεται δὲ ὅπως καὶ αὐθις ἐν τῇ μέλλοντι καὶ ἐν εὐνοϊκωτέραις περι-